

ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Марк Шимановський,
старший науковий співробітник
лабораторії професійної кар'єри
ІПТО НАПН України,
кандидат педагогічних наук

Наукове дослідження має спиратися на систему відповідним чином інтерпретованих та операціоналізованих понять та правил висновку, які складають наукову парадигму. Виходячи із теоретичних засад логічного та семантичного позитивізму, зміна будь-якого складника системи належним чином верифікованої парадигми веде до створення нової системи логічної інтерпретації досліджуваної проблеми, новий погляд, який, з одного боку, дає можливість по-новому розкрити досліджуваний об'єкт (опредметнити його), з іншого - породжує можливість оптимізувати форми та способи оволодіння цим предметом, - використання досліджуваного об'єкта у практиці. Новий понятійний апарат вибудовує нову логіку розуміння самого предмету дослідження, що, у свою чергу, веде і до нових методик передачі учням соціального досвіду у педагогічному процесі. .

Можна погодитися із Г. Н. Штіновою, яка, повторюючи логіку класичної бритви Оккама («Не примножуй кількість сутності надмірно») твердить, значна частка сучасних педагогів безпідставно пропонує нові поняття і терміни, інколи без особливої для цього необхідності, при цьому не навантажуючи себе тим, що б співвіднести їх із загальновідомими визначеннями, однак, не варто і відкидати думку про те, що нові генеральні дефініції, включені у обіг наукового дослідження, дають можливість значно покращити як теоретичні, так і практичні можливості наукового пошуку.

До таких продуктивних термінів належать категорії «любов» та «відповідальність». Більш того, суб'єктивна думка Автора дозволяє йому зробити висновок про те, що ці два терміни мають зайняти визначальне місце як у теорії досліджуваного процесу, так і у практиці виховної роботи у навчальних закладах.

Варто декларувати, що обидва названі поняття, як і весь, власне кажучи, понятійний апарат науки, сильно дифузovanі, взаємно проникають один в одного, так що відокремити їх, абстрагувати одне від одного навряд чи вдасться, ба навіть і не потрібно.

Оскільки сама любов носить особистісний, а отже - максимально суб'єктивний характер, не варто намагатися дати загальноовизнане та загальнообов'язкове визначення цьому явищу. Любов сприймається інтуїтивному рівні як відчуття спорідненості до іншої особи і, як не дивно, до себе.

Давні греки, які далеко просунулися у дослідженні любові, згідно із дослідженням Сергія Аверінцева, виділяли, такі її форми «ерос», «філія» -

любов-дружба чи любов-приятель, обумовлена соціальними зв'язками й особистим вибором, «сторге» - любов-ніжність, особливо любов у родині, «агапе» - жертвна любов, безумовна любов, «людус» - любов-гра до перших проявів нудьги, заснована на статевому потязі і спрямована на отримання задоволень, «манія» - любов-одержимість, основа якої - пристрасть і ревності та «прагма» - розумова любов, коли переживання цього почуття в людині збуджується не серцевої прихильністю, а лише в корисливих інтересах з метою отримання вигод і зручностей.

На жаль, саме остання форма показної любові почала панувати у світі одночасно із становленням ринкової економіки. Людство поступово почало втрачати ірраціональну любов-відданість, любов-ніжність, любов-жертвність. Залишається лише любов через деформуючу комерційність, так що навіть батьки заміняють любов до власних дітей подарунками, яким відкупаються від набридливих чад, в діти, в свою чергу, замість ніжних почуттів чекають від батьків тих самих дарунків та ще спадок.

У педагогічному процесі вкрай необхідно значною мірою посилити увагу до відродження любові як провідної здібності особистості. В першу чергу йдеться про любов до себе - такий собі розумний егоїзм, нестримне бажання продовжити своє комфортне існування - піклуватися про власне здоров'я, що має забезпечити довгі роки життя, про професійну кар'єру, яка гарантує високий рівень добробуту, про інтелектуальний саморозвиток - уміння отримати задоволення від книг, фільмів, живопису, від самого життя. Віддзеркаленням цієї любові є любов до власної родини - продовження і власного безсмерті у дітях, - власний добробут у завершеній формі ніколи не мислиться без добробуту-щастя дітей. Зрештою, така любов у вищому розумінні реалізується як патріотизм, і як глобальне відчуття планетарної любові до всього людства.

Компліментарним до любові виступає відповідальність. Відповідальність варто розглядати як знову ж таки суб'єктивна здатність та бажання відповідати за свої вчинки. Таке визначення, зрозуміло, хибує деякою тавтологічністю, тим не менше, дає можливість персоналізувати інтелектуальне розуміння та емоційне переживання уміння оцінити позитивні так само і негативні наслідки своїх дій або бездіяльності. В такому контексті відповідальність змушує людину до нестримного бажання уникати негативних наслідків для того, щоб не мучитися докорами сумління.

Як вже було зазначено, любов і відповідальність - дефузуючі поняття, які тісно і невідривно переплітаються. Любов завжди породжує відповідальність - і за свою долю, і за долю родини, і за життя Батьківщини, за існування людства.

Не слід при цьому забувати, що і любов і відповідальність належать до числа почуттів, найбільш вразливих для руйнування. Учні ПТНЗ особливо уразливі у цьому контексті, належать до числа осіб, у яких ці суто людські чесноти частково знищено складними умовами життя. Багато хто з них живуть у родині без любові, а відповідальність знаходиться у зародковому стані. Отже, завдання педагога - допомогти учневі усвідомити значущість

любві та відповідальності як особливо значущих людських чеснот. Таким чином педагогіка отримує можливість забезпечити підтримку становлення головного компоненту здорового способу життя - соціального здоров'я.